

Goed opleiden is geld besparen

26 Een restauratiewerk bestaat voor ongeveer 75 procent uit loon, dat wil zeggen dat drievierde deel van het werk handenarbeid, vakwerk is. In de overige éénvierde zit ook nog een stuk handenarbeid dat moeilijker is aan te geven. Op dit feit vestigde de heer H. J. Zantkuijl, hoofd van het gemeentelijk Bureau voor Monumentenzorg te Amsterdam, de aandacht toen hij het woord voerde bij de oprichting van de Stichting Vakgroep Restauratie in het Slot te Zeist.

Wat wil deze stichting, opgericht door elf aannemersbedrijven, die zich speciaal bezig houden met restauraties? Heel eenvoudig: opleiding van vaklieden en vooral schoolverlaters van de LTS een kans geven zich verder te bekwalen in het restauratiewerk. Voor leerling-bouwplaatsen wil men geschikte restauratie- of renovatieprojecten aanwijzen. Per object zal goedkeuring nodig zijn van de nieuwe stichting.

In jaren van schaarste, aldus architect Zantkuijl, is voor de overheid de opleiding van vakmensen via restauratie de beste geldbesteding. Bij restauraties waar het opleidingsaspect primair is, zouden extra gelden beschikbaar moeten worden gesteld. Die restauraties moeten mede worden beschouwd, betoogde de inleider terecht, als de basisopleiding voor de gehele bouwwereld. Een goede opleiding is de beste besparing. Een geschoolde vakman repareert voor minder geld de bestaande situatie.

Het aspect van de renovatie komt in het bijzonder naar voren bij de woonhuizen van vóór 1940, voor het merendeel ambachtelijk gebouwde huizen. Gaat men die renoveren dan zijn dezelfde vakbekwaamheid, inzicht en ervaring nodig als bij de restauratie van een oud huis. Men verwacht van de hedendaagse vakman niet dat hij een geprofileerde gootlijst van zo'n huis zal restaureren. Neen, dan moeten alle gootlijsten maar worden vervangen door stroken hecht hout, waarvan de naden niet eens goed aan elkaar sluiten.

Onnodige verarming, constateerde de heer Zantkuijl in zijn voordracht. 'Zet men alles nog eens op een rij dan zijn vele van onze restauraties eigenlijk de aangevozen werken om de opleiding voor de gehele renovatie te verzorgen'.

Uiteraard kwam in de voordracht op het

Slot te Zeist ook de bestaande schoolse opleiding ter sprake. Op de oude ambachtsscholen werd het vak grondig onderwezen. Maar tegenwoordig neemt de zo genoemde algemene ontwikkeling steeds meer uren in beslag terwijl de basisopleiding voor het vak achteruit gaat. Vergeten wordt hierbij ook hoe groot nog de motivatie van veertien- vijftienjarigen kan zijn, die vaak tonen verbluffende vaardigheid te ontwikkelen. Stelt men de eigenlijke opleiding van de scholieren tot het bouwvak met al zijn aspecten uit tot een wat latere leeftijd dan versluiert de wens om snel geld te verdienen maar al te vaak de wens om het vak ook goed onder de knie te krijgen. Bovendien honoreert onze gemeenschap uit sociale overwegingen steeds meer het ongeschoold zijn. Maakt men er de mensen gelukkiger mee? Een praktische kant van de zaak is dat de behoefte aan geschoolde krachten in de bouwwereld al tot gevolg heeft dat men op steeds meer bouwwerken óók bij restauraties, Engelse vaklieden kan aantreffen...

Het is in dit verband belangwekkend nog te vermelden wat de inleider opmerkte over de gilden, die in 1805 werden opgeheven. In die gilden werden tal van belangen veilig gesteld: de instandhouding en het steeds maar verbeteren van het vak, de opleiding, garanties voor meesters en knechten, rechten van leerlingen, het lenigen van sociale noden bij ongelijk en overlijden. Niet dat de gilden zonder fouten waren. De overlieden hadden handen vol werk om te voorkomen dat de leerlingen uitgebuit werden.

Na de opheffing van de gilden zijn de verschillende belangengroepen eigen wegen gegaan. Er ontstonden bonden van werkgevers en van werknemers. Maar het vak zelf, het centrale punt van de gilden, raakte daarbij in de knel. Het bedrijfsleven zorgde voor de opleiding maar zonder het wakend oog van de overlieden. De noodzaak om tot een betere opleiding te komen, leidde tot het oprichten van ambachtsscholen: in 1871 werd in Amsterdam de eerste opgericht – een uitvloeisel van particulier initiatief. Nieuwe ontwikkelingen, de respectabele wens de vaklieden van de toekomst met meer algemene ontwikkeling uit te rusten, heeft echter opnieuw geleid tot ver-

arming van het vakmanschap.

Andermaal moet particulier initiatief nieuwe wegen vinden om het vakmanschap op te vijzelen. En juist de restauratiewerken kunnen daar veel toe bijdragen. Zij vragen vaak een improviseren, een vinden van oplossingen die inspirerend op de jonge mens moet werken, die bovendien onder zijn handen mooie dingen ziet groeien, zaken die ook anderen zullen boeien door hun details, door hun bevallige vormen – zaken die iets uitstralen van de warmte van de menselijke handen die er vorm aan gaven.

Een verheugend initiatief derhalve, deze stichting Vakgroep Restauratie. Een Raad van Advies bestaande uit drie particuliere architecten, een vertegenwoordiger van de Rijksdienst voor Monumentenzorg (architect H. Jansse) en een vertegenwoordiger van de stichting Vakopleiding, het districtshoofd M. van der Goot, dient de jonge stichting tot steun. Met nadruk vermelden wij hier nog de naam van de heer Woudenberg uit Vianen, die het spits heeft afgebeten om te komen tot deze waardevolle vorm van vakopleiding.

J. Th. B.

Nederland restaureert

□ De gemeente Opmeer (N.H.) is gelukkig met de restauratie van het in het laatst van de 16e eeuw daterende raadhuisje aan de Spanbroekerweg. Aanvankelijk heeft het gebouwtje tot vierschaar gediend. Veel later diende het tot raadhuis. Dat was tot 1898, toen de gemeente eruit trok. Daarna kreeg het verscheidene bestemmingen. Het gaat nu dienen voor expositiedoeleinden. De restauratieplannen zijn opgesteld door de architecten Schipper en Fledderus. Het aannemersbedrijf Wit en Zn. te Wognum had de uitvoering in handen. De herv. dorpskerk van Uitgeest is onlangs na restauratie – volgens plannen van architect Ijsbrand Kok – weer in gebruik genomen. Het interieur van deze kerk stamt oorspronkelijk uit de middeleeuwen.